

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๕๙
วันพฤหัสบดีที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กระแสด ชนวงษ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรธ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรภักย์	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรรุญ อินทजार	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. นายคำคุณ สิทธิสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๑. พลโท นาวัน ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๒. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๔. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๕. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๖. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๗. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๘. นายเชษฐา โทณะวนิก	กรรมการ
๑๙. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๐. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	กรรมการ
๒๑. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ
๒๓. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๔. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ

๒๕. นายประชา เตรีตน์	กรรมการ
๒๖. นายไพบุลย์ นิตติตะวัน	กรรมการ
๒๗. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
๒๘. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการ
๒๙. นายวิชัย ทิตตภักดิ์	กรรมการ
๓๐. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการ
๓๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	เลขานุการกรรมการ

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	(ลาการประชุม)
๒. นางถวิลวดี บุรีกุล	(ลาการประชุม)
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลากเจริญทรัพย์	(ลาการประชุม)
๔. นางสาวสมสุข บุญยะบัญชา	(ลาการประชุม)
๕. นายดิศทัต โทตระกิตย์	(ลาการประชุม)

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

ว่าที่เรือดรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ
นายธนภน วัฒนกุล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอรรถสิทธิ์ กันมล.
๒. นายอรรถกร สุขปัญพันธ์

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางสาวนวลพรรณ นาคปรีชา
๒. นางสาวธิดา อันหอม
๓. นางดรุณี สุขสมจิตร

นักจดหมายเหตุปฏิบัติการ
นักจดหมายเหตุ
นักจดหมายเหตุ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักวิชาการ

๑. นางสาวปรียวรรณ สุวรรณสุนย์	วิทยากรชำนาญการ
๒. นางสาวอัญชลี จวงจันทร์	วิทยากรชำนาญการ

สำนักการประชุม

นายพุดิพันธ์ อภิไชยวาทย์	นิติกรปฏิบัติการ

ผู้ติดตามกรรมาธิการ

๑. นายศิริรัช ศิริชุมแสง	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๒. นายธนบดี ภาคพิชัย	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๓. พันเอก ประภักดิ์ ล้อมสมบูรณ์	ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
๔. นายยุทธนากรรณ์ ผมหอม	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช
๕. นายชานนทร์ บุญรัชกุล	ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์
๖. นางสาวอรอุมา วรแสน	ผู้ติดตาม นายประชา เตรรัตน์
๗. นางสาวธันยนันท์ จันทร์ทรงพล	ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์นริวรรณ จินตกานนท์
๘. นางสาวธีรดา ศุภะพงษ์	ผู้ติดตาม นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
๙. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๑๐. นายธนกร วังฐาน	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๑๑. นางสาวบุษยา คุณากรสวัสดิ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๑๒. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๑๓. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๘ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการมาครบองค์ประชุมแล้ว ศาสตราจารย์กระแสด ชนะวงศ์ รองประธานกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ การประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ด้วยในคราวประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓ วันอังคารที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้มีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลเป็นกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๑๑๕ โดยที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบให้นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๗ วันศุกร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

หน้า ๖๑ บรรทัดที่ ๗

ความเดิม “๗. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา อนุกรรมาธิการ”

แก้ไขเป็น “๗. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา อนุกรรมาธิการ”

หน้า ๖๑ บรรทัดที่ ๑๑

เพิ่มความ “๑๑. นายเชิดชัย วงศ์เสรี อนุกรรมาธิการ” ก่อนรายชื่อลำดับที่ ๑๒

นอกจากนี้ ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๕๘ วันเสาร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณายกร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา

ที่ประชุมได้พิจารณา “บทเฉพาะกาล” ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เบื้องต้นนำเสนอ ดังนี้

บทเฉพาะกาล

ไม่มีการแก้ไข

“บทเฉพาะกาล”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการชี้แจงหลักการยกร่างบทบัญญัติรายมาตราในส่วนของ “บทเฉพาะกาล” มีแนวทาง ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง นำบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนุญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนุญปี ๒๕๕๐ มาเป็นหลักในการพิจารณาว่า องค์กรหรือกระบวนการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนุญทั้งสองฉบับมีองค์กรหรือกระบวนการใดบ้างที่ตรงกับที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนุญแล้วนำมาบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล

ส่วนที่สอง พิจารณาร่างรัฐธรรมนุญทั้งฉบับว่า กรณีใดเป็นบทบัญญัติสำคัญที่จะสร้างกลไกตามร่างรัฐธรรมนุญให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ จึงนำกลไกเหล่านั้นมาเขียนรองรับไว้ในบทเฉพาะกาล โดยแบ่งออกเป็น

(๑) บทบัญญัติรองรับหรือเร่งรัดให้มีการดำเนินการตามกระบวนการหรือกลไกที่กำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจนหรือให้ดำเนินการภายในเวลาที่เห็นสมควร

(๒) บทบัญญัติซึ่งเป็นบทยกเว้นกลไกหรือบทบัญญัติบางส่วนที่เป็นข้อห้ามหรือข้อจำกัดของกลไกสำคัญที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้จะเขียนข้อยกเว้นไม่นำบทบัญญัติบางมาตรามาใช้บังคับในช่วงเริ่มแรก เพื่อให้กลไกดังกล่าวสามารถดำเนินการไปก่อนได้

มติของคณะกรรมการธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนุญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๐๔

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๐๔ ให้คณะองคมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนุญนี้เป็นคณะองคมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนุญนี้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนุญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนุญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการชี้แจงหลักการของร่างมาตรา ๓๐๔ ซึ่งมีหลักการและการเขียนบทบัญญัติเหมือนกับมาตรา ๒๙๒ ของรัฐธรรมนุญปี ๒๕๕๐

มติของคณะกรรมการธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการธิการมีมติให้คงร่างมาตรา ๓๐๔ ไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนุญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๐๕**ไม่มีการแก้ไข**

“มาตรา ๓๐๕ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทำหน้าที่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๓๖

ในระหว่างเวลาตามวรรคหนึ่ง ถ้าบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ในวาระเริ่มแรก หากปรากฏว่าเมื่อต้องมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๓๖ แล้ว แต่ยังไม่มียุติสภา ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่วุฒิสภาต่อไป เว้นแต่การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งและการถอดถอนจากตำแหน่งตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญนี้ และกิจการใดที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ดำเนินการในระหว่างเวลาดังกล่าว ให้มีผลเป็นการดำเนินการของวุฒิสภา และในกรณีที่บทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๕ มาตรา ๑๑๖ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๑ มาตรา ๑๒๓ มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๒๑๙ วรรคสาม มาตรา ๒๔๗ และบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ห้ามมิให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมือง มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการชี้แจงหลักการของร่างมาตรา ๓๐๕ ซึ่งมีหลักการและการเขียนบทบัญญัติเหมือนกับมาตรา ๒๙๒ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ส่วนความในวรรคสี่ที่กำหนดมิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แก่

มาตรา ๑๐๓ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๑๐๔ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๑๐๕ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

มาตรา ๑๑๐ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๑๑ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องลักษณะต้องห้ามของผู้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๑๑๒ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องข้อกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง

มาตรา ๑๑๕ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการเริ่มต้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

มาตรา ๑๑๖ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการกำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุด

มาตรา ๑๑๙ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงก่อนครบวาระ

มาตรา ๑๒๑ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อม

มาตรา ๑๒๓ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๒๑๙ บทบัญญัติว่าด้วยการฟ้องคดีต่อศาลเกี่ยวกับคดีทุจริตเลือกตั้ง

มาตรา ๒๔๗ บทบัญญัติว่าด้วยการยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

ส่วนความในวรรคห้าที่กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖๒ มาใช้บังคับกับการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วยโดยอนุโลมนั้น ความในมาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่งเป็นบทบัญญัติหลักการกรณีสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา ร่างกฎหมายต่างๆ ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นอันตกไปเพราะเหตุอายุของสภาสิ้นสุดหรือมีการยุบสภา ส่วนความในร่างมาตรา ๑๖๒ วรรคสองกำหนดว่า กรณีคณะรัฐมนตรีที่เข้ามาบริหารประเทศในภายหลังเห็นว่าร่างกฎหมายที่ค้างพิจารณาอยู่ฉบับใดเป็นร่างกฎหมายที่มีความสำคัญ คณะรัฐมนตรีขอให้สภาพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนั้นต่อไปได้ ดังนั้น ความในร่างมาตรา ๓๐๕ วรรคห้า จึงเขียนเพื่อรองรับกรณีการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ร่างกฎหมายที่ค้างพิจารณากรณีคณะรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก ภายหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับเห็นว่า ร่างกฎหมายฉบับใดที่ค้างพิจารณาอยู่มีความสำคัญสามารถร้องขอให้สภายกยอร่างกฎหมายฉบับนั้นขึ้นมาพิจารณาต่อไปได้ ซึ่งเป็นสาระของร่างมาตรา ๓๐๕ ที่ให้นำมาตรา ๑๖๒ มาใช้โดยอนุโลม

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- หลักการของร่างมาตรา ๓๐๕ ที่กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป ดังนั้น สถานะของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับยังคงอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไปหรือไม่

- ตั้งข้อสังเกตกรณีสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะสิ้นสุดลงเมื่อใด เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๐๕ ประกอบร่างมาตรา ๓๐๗ สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ในประเด็นดังกล่าว หลักการในร่างมาตรา ๓๐๗ วรรคหนึ่ง (๑) กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า

ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อนำมาประกอบการพิจารณากับร่างมาตรา ๓๐๘ ที่กำหนดให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันและดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐๗ มีผลใช้บังคับ ดังนั้น ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับประมาณ ๒๑๐ วัน โดยระยะเวลาที่กำหนดในแต่ละขั้นตอนเป็นเงื่อนไขขั้นต่ำทั้งสิ้น เนื่องจากคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถส่งร่างกฎหมายให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาก่อนรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับได้ จึงไม่สามารถกำหนดระยะเวลาการเริ่มนับระยะเวลาการส่งร่างกฎหมายให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาได้

- การกำหนดระยะเวลาให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก เป็นการกำหนดที่เหมือนหรือแตกต่างจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ และมีกระบวนการขั้นตอนที่แตกต่างจากที่กำหนดในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ หรือไม่ประการใด

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการกล่าวไว้ว่า เมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติยังคงอยู่เพื่อทำหน้าที่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต่อไปจนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก แต่การจะประชุมรัฐสภาครั้งแรกมีเงื่อนไขว่าหลังจากรัฐธรรมนูญประกาศใช้จะต้องจัดทำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นเงื่อนไขส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๓๐๕ โดยหลักการมิได้เป็นการกำหนดเงื่อนไขการสิ้นสุดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่กำหนดว่าเมื่อใดที่มีการประชุมรัฐสภาครั้งแรกวันนั้นเป็นวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงนับแต่วันนั้น

ส่วนความในร่างมาตรา ๑๖๒ กรณีอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๖๖ หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงเห็นชอบด้วยหรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันมิได้พระราชทานคืนมาให้เป็นอันตกไป

ประเด็นกรณีสภานิติบัญญัติแห่งชาติสิ้นสุดลงเหมือนกับที่กำหนดในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ หรือไม่นั้น ในร่างบทเฉพาะกาลได้ยกร่างบทบัญญัติโดยยึดโครงสร้างบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ใช้เป็นเกณฑ์การยกร่างบทบัญญัติรายมาตราในส่วนนี้จึงมีโครงสร้างเหมือนกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

สำหรับอายุของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในร่างมาตรา ๓๐๕ วรรคหนึ่งบัญญัติว่า “ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทำหน้าที่รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ จนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภา

เป็นครั้งแรกตามมาตรา ๑๓๖” ซึ่งในร่างมาตรา ๑๓๖ กำหนดหลักการในเรื่องการเปิดประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๓ วรรคหนึ่ง ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามร่างรัฐธรรมนูญกับบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มีหลักการเดียวกัน

กรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- ตั้งข้อสังเกตกรณีกฎหมายลูกจำนวน ๑๒ ฉบับที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่กำหนดกลไกต่างๆ ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร ซึ่งหากเป็นไปตามหลักการที่บัญญัติในบทเฉพาะกาล คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่อาจดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายลูกทั้ง ๑๒ ฉบับให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่หากพิจารณาขยายเวลาการสิ้นสุดของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญให้เท่ากับสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะมีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากเพื่อให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องสืบทอดทางปัญญาและเป็นการทำงานร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการจัดทำกฎหมายลูกให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

- การกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงในวันก่อนวันเลือกตั้งครั้งแรก แต่กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติอยู่ปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาต่อไป ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากกระบวนการปฏิรูปที่ต้องส่งกฎหมายให้วุฒิสภาคำเนินการพิจารณาร่างกฎหมายเชิงปฏิรูปให้เกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่จะเสนอกฎหมายปฏิรูปดังกล่าวคือ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ แต่กระบวนการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศจะสามารถเกิดขึ้นได้โดยเร็วหรือไม่ยังไม่มีความชัดเจน ดังนั้น ควรกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเพื่อจัดทำร่างกฎหมายที่มีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกฎหมายเพื่อการปฏิรูปประเทศ ซึ่งผู้เสนอกฎหมายจะต้องเป็นผู้ที่มีสถานะและได้รับการรับรองในรัฐธรรมนูญ การกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ สิ้นสุดก่อนวันเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก อาจกระทบต่อกลไกหรือองค์กรที่จะขับเคลื่อนกระบวนการเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายการปฏิรูปประเทศจะดำเนินการอย่างไร ดังนั้น เมื่อกำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่วุฒิสภาเพื่อรองรับกระบวนการปฏิรูป จึงควรกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญคงอยู่เพื่อดำเนินการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จต่อไปด้วย

- กลไกการปฏิรูปประเทศที่ต้องดำเนินงานนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ ในกรณีที่กลไกการปฏิรูปประเทศและกฎหมายเพื่อการปฏิรูปด้านต่างๆ ยังออกแบบไม่แล้วเสร็จ แต่กระบวนการปฏิรูปต้องเดินหน้าต่อไปโดยองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อผลักดันกระบวนการปฏิรูปทั้งระบบ ซึ่งเงื่อนไขสามารถขยายในส่วนดังกล่าวได้ ดังนั้น จึงไม่สามารถอ้างอิงเงื่อนไขการปฏิรูปได้เพราะยังไม่มีข้อยุติ

- ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เนื่องจากไม่มีเหตุผลมาสนับสนุนเพื่อรองรับภารกิจของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ การกำหนดให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง

เมื่อรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับมีความเหมาะสม โดยคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องทำหน้าที่ที่สำคัญที่สุดคือ การส่งมอบกฎหมายต่างๆ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงร่างมาตรา ๓๐๕ ไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๐๖

รอกการพิจารณา

“มาตรา ๓๐๖ ให้สภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ สิ้นสุดลงในวันก่อนวันเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกหลังจากวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เพื่อประโยชน์แห่งการจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)
กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกล่าวว่า เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างมาตรา ๓๐๖ ที่ประชุมควรพิจารณาประกอบร่างมาตรา ๓๐๗ ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องการกำหนดหลักการให้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยความในวรรคสองของร่างมาตรา ๓๐๗ กำหนดว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่งตั้งกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าสองคนเป็นกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

เหตุผลที่ยกร่างบทบัญญัติมาตรา ๓๐๖ และ ๓๐๗ วรรคสอง เนื่องจากเงื่อนไขบังคับที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ปี ๒๕๕๗ มาตรา ๓๓ วรรคสองที่บัญญัติบังคับไว้ว่า “เพื่อประโยชน์แห่งการจัดส่วนได้เสีย ห้ามมิให้กรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ” จึงได้นำหลักการดังกล่าวมาเป็นฐานในการเขียนร่างมาตรา ๓๐๖ และ ๓๐๗

อย่างไรก็ตาม เห็นว่าการที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติจำนวนหลายฉบับที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ควรมีกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญหรือผู้สร้างกลไกองค์กรต่างๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ

แห่งชาติ แต่กรณีที่จะกำหนดให้คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงพร้อมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตในเรื่องภารกิจของคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญที่จะต้องทำในฐานะคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญอาจมีน้อยหรือไม่มีเลย แต่ในขณะที่การพิจารณาร่างกฎหมายของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีความจำเป็นและต้องการบุคคลที่มีองค์ความรู้กลไกต่างๆ ที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญเข้าไปร่วมพิจารณาด้วย จึงเสนอหลักการให้คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลงก่อนวันที่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก โดยให้กรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญไปดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแทน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ให้ข้อมูลหรือผลักดันกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้กลไกต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดห้ามเฉพาะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง โดยควรกำหนดห้ามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสภาปฏิรูปแห่งชาติดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายในสองปีด้วย ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดการทำหน้าที่และไม่มีปัญหาการสืบทอดอำนาจ

- กรอบระยะเวลาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญใช้หรือไม่

- ความในร่างมาตรา ๓๐๗ (๑) จะต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญสามฉบับให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันรับร่างจากคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญ ส่วนกรอบระยะเวลาให้คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญต้องส่งร่างให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ยังไม่มีความชัดเจนว่ากำหนดเมื่อใด

- ในร่างมาตรา ๓๐๗ วรรคหนึ่ง (๓) ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเห็นว่ามีมีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ได้มีการรวบรวมข้อมูลว่ามีร่างกฎหมายจำนวนกี่ฉบับหรือไม่

- รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ปี ๒๕๕๗ มาตรา ๓๙ ได้กำหนดเงื่อนไขการปฏิบัติหน้าที่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการการยกย่องรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายอื่นที่จำเป็น ซึ่งแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญส่วนหนึ่ง กลุ่มพระราชบัญญัติที่มีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญส่วนหนึ่ง และกลุ่มพระราชบัญญัติที่จำเป็นเพื่อการปฏิรูป ตั้งข้อสังเกตว่าในการพิจารณาเขียนบทเฉพาะกาลได้คำนึงถึงหลักการดังกล่าวหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกล่าวว่ บทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๐๗ จะกำหนดระยะเวลาเป็นสองช่วง ดังนี้

ช่วงที่หนึ่งคือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่จำเป็นเพื่อให้กลไกทางการเมืองเกิดขึ้นโดยเร็ว กำหนดระยะเวลาการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน

ช่วงที่สองคือ กรณีร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นซึ่งมีความสำคัญน้อยกว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เป็นการกำหนดกลไกทางการเมือง กำหนดระยะเวลาการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน รวมทั้งพระราชบัญญัติบางประเภทที่ไม่ใช่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่เป็นร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดกลไกสำคัญในรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นซึ่งได้กำหนดเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันเช่นเดียวกัน

สำหรับกลไกที่กำหนดในร่างมาตรา ๓๐๗ กรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างกฎหมายไม่แล้วเสร็จไม่ว่าด้วยเหตุใด ซึ่งได้กำหนดหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ โดยกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรณีที่พิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมหรือดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น กรณีร่างกฎหมายที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้บัญญัติกลไกเพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้ในบทเฉพาะกาลแล้ว

เหตุที่มีได้กำหนดเงื่อนไขเวลากรณีการเสนอร่างกฎหมายของคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญจะใช้บังคับเมื่อใด ดังนั้นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ เมื่อคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญได้จัดทำเสร็จแล้ว กฎหมายต่างๆ เหล่านี้คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ต่อเมื่อรัฐธรรมนูญมีความชัดเจนหรือประกาศใช้บังคับจึงจะเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ ประกอบกับเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญต้องเร่งเสนอร่างกฎหมายต่างๆ ไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่อยู่แล้ว จึงมิได้เขียนกำหนดกรอบเวลาไว้

ประเด็นเรื่องการดำรงอยู่ของสภาปฏิรูปแห่งชาติ เนื่องจากไม่มีความเห็นหรือข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าว จึงยกร่างบทบัญญัติให้สภาปฏิรูปแห่งชาติสิ้นสุดลงในวันก่อนวันเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก เช่นเดียวกับคณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนข้อสังเกตในร่างมาตรา ๓๐๗ วรรคหนึ่ง (๓) กรณีร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่ามี ความจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้แก่กฎหมายใดบ้าง ซึ่งในเบื้องต้นฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้เสนอไว้ในร่างมาตรา ๓๑๓ เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณา โดยเห็นว่ากฎหมายที่มีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับสมัชชาพลเมือง กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยกฎหมายที่ระบุในร่างมาตรา ๓๑๓ เป็นกฎหมายที่เป็นเครื่องมือและกลไกสำคัญสำหรับกระบวนการปฏิรูปและการสร้างความปรองดอง

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- โครงสร้างบทบัญญัติในบทเฉพาะกาล ควรจัดลำดับใหม่ โดยย้ายร่างมาตรา ๓๐๖ ไปต่อท้าย ซึ่งจะทำให้พิจารณาความเหมาะสมการระยะเวลาได้ว่า สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญจะสิ้นสุดลงเมื่อใด

- เมื่อคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญสิ้นสุดลง ควรกำหนดให้คณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศต่อไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ จะมีความเหมาะสมมากกว่า

- ตั้งข้อสังเกตภารกิจของสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญภายหลังรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับมีภารกิจที่ต้องดำเนินการต่ออย่างไร ถ้าภารกิจเป็นไปตามที่กำหนดในร่างมาตรา ๓๐๖ จะมีระยะเวลาก่อนการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกประมาณ ๑๕๐ วัน ซึ่งเห็นว่าภารกิจของคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญควรดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเพียงพอในการดำเนินงานร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณากฎหมายต่างๆ ส่วนภารกิจของสภาปฏิรูปแห่งชาติภายหลังรัฐธรรมนูญประกาศใช้มีภารกิจในเรื่องกฎหมายเพื่อการปฏิรูปในแต่ละด้าน แต่ถ้ากำหนดให้มีองค์กรหรือกลไกรองรับการปฏิรูปดำเนินการต่อจะมีความละเอียดรอบคอบมากกว่าการให้สภาปฏิรูปแห่งชาติดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕๐ วัน เมื่อมองที่ภารกิจอำนาจหน้าที่องค์กรระยะเวลาสิ้นสุดของสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญอาจไม่เท่ากัน

- เมื่อรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ กรณีที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลาออกจากตำแหน่งเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรก อาจกระทบต่อองค์ประกอบการทำหน้าที่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในฐานะวุฒิสภาหรือไม่อย่างไร

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการกล่าวว่า กฎหมายตามร่างมาตรา ๓๐๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๓) ต้องเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา เช่นเดียวกับกฎหมายที่กำหนดในร่างมาตรา ๓๑๓ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ต้องเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเช่นเดียวกัน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๐๖ ตามที่คณะอนุกรรมาธิการยกย่องรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเสนอ ในประเด็นเกี่ยวกับการสิ้นอายุของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญ โดยที่ประชุมเห็นควรให้รอการพิจารณาประเด็นดังกล่าว เพื่อพิจารณาร่างมาตราที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่การเสนอกฎหมายที่เป็นกลไกสำคัญให้ได้ข้อยุติก่อนแล้ว จึงพิจารณากำหนดระยะเวลาสิ้นอายุของสภาปฏิรูปแห่งชาติและคณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓๐๗

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๐๗ ให้คณะกรรมการยกย่องรัฐธรรมนูญดำเนินการยกย่องพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้ แล้วเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา โดยสภานิติ

บัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

(๒) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๕๙ (๒) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) และ (๑๒) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

(๓) ร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนี้และได้ยกร่างและเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้แต่งตั้งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าสองคนเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย

เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๖๓

ในกรณีที่พ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่แล้วเสร็จ ให้ถือเสมือนว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว และให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำ ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญภายในเจ็ดวันเพื่อพิจารณา และให้นำความในมาตรา ๑๖๓ มาใช้บังคับ แล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๕๖ โดยพลัน

(๒) ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจัดทำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายโดยพลันเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย

ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามวรรคหนึ่ง (๑) ยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ ยังคงใช้บังคับต่อไป

เฉพาะเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้จนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า มาตรา ๑๖๓ ที่อ้างถึงในวรรคสามของมาตรา ๓๐๗ หมายถึง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะต้องส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเสียก่อนที่จะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ส่วนมาตรา ๑๕๖ ที่อ้างถึงในมาตรา ๓๐๗ วรรคสี่ (๑) หมายถึง เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติแล้วให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า มาตรา ๓๐๗ นำมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีการเพิ่มเติมความในวรรคสองของมาตรา ๓๐๗ “ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้แต่งตั้งกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าสองคนเป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย”

กรรมาธิการแสดงความเห็นและตั้งข้อซักถาม ดังนี้

- จะมีวิธีการใดในการกำหนดว่า ร่างพระราชบัญญัติใดมีความจำเป็นตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) และกรณีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติที่มีความจำเป็นดังกล่าวจะรวมอยู่ในมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) หรือไม่ ทั้งนี้ เสนอให้มีผู้แทนจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ พร้อมทั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) ในคราวเดียวกัน เพื่อให้ทันตามเวลาที่กำหนดไว้

- ร่างพระราชบัญญัติที่มีความจำเป็นตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) ควรจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญให้มีผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยควรแยกออกจากเรื่องการปฏิรูป

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า ข้อเสนอให้มีผู้แทนจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ พร้อมทั้งคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) ในคราวเดียวกัน เพื่อให้ทันตามเวลาที่กำหนดไว้ เป็นข้อเสนอที่ดีเพื่อให้เกิดการระดมความคิดเห็นร่วมกันและเมื่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเข้าสู่สภาจะทำให้การพิจารณาเป็นไปโดยง่าย ซึ่งให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยไม่ต้องบัญญัติไว้ในตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) โดยร่างพระราชบัญญัติที่มีความจำเป็นตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) ประกอบด้วย กฎหมายว่าด้วยสมัชชาพลเมือง กฎหมายว่าด้วย

สมัชชาคุณธรรม กฎหมายว่าด้วยสภาตรวจสอบภาคพลเมือง กฎหมายว่าด้วยองค์กรปฏิรูป กฎหมายว่าด้วยกระบวนการและองค์กรปรองดอง กฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการประเมินแห่งชาติ และอาจจะมียกกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการบริหารงานท้องถิ่น โดยขอให้กรรมการแต่ละท่านพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติใดมีความจำเป็นตามมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) แล้วให้เสนอมายังคณะกรรมการโดยกรรมการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติที่มีความจำเป็นดังกล่าวจะรวมอยู่ในมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๓) ด้วย

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๐๘

มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๐๘ ในวาระเริ่มแรกนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๑) ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน และดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐๗ มีผลใช้บังคับ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ แทนคณะกรรมการดำเนินการจัดการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๖๘

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือกลุ่มการเมืองใดกลุ่มการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวหรือกลุ่มการเมืองเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ให้สมาคมที่ได้จัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งประสงค์จะเป็นกลุ่มการเมืองตามรัฐธรรมนูญนี้ ไปจดทะเบียนการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบและคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้มีสิทธิส่งบุคคลผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองนั้น เข้าสมัครรับเลือกตั้งได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๓) ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะมีการได้มาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) และมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาครั้งหลังสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(๔) เมื่อครบสามปีนับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ ให้สมาชิกวุฒิสภามตามตรา ๑๒๑ จำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกแต่ละประเภทและแต่ละด้าน พ้นจากสมาชิกภาพโดยการจับสลาก และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) มาตรา ๑๒๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๖ วรรคสอง เกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน

หนึ่งวาระ มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ให้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรค การเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๓๐๘ (๑)

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า ตามมาตรา ๓๐๘ (๑) หมายความว่า ภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีผล ใช้บังคับแล้ว ให้คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเสนอให้สภานิติ บัญญัติแห่งชาติพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน และต้องนำเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความภายใน ๓๐ วัน จากนั้นจึงเสนอทูลเกล้าทูลกระหม่อมให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ดังนั้น จะต้องมีการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใน ๑๘๐ วัน และจะต้องดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาภายใน ๒๔๐ วัน นับจากวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- ตามมาตรา ๓๐๘ (๑) น่าจะหมายถึงเฉพาะมาตรา ๓๐๗ วรรคแรก (๑) ใช่หรือไม่
- ตามมาตรา ๓๐๘ (๑) ที่ระบุว่า “ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลัง วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือกลุ่มการเมืองใดกลุ่มการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวหรือกลุ่มการเมืองเดียวไม่น้อยกว่า สามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง” จะต้องแก้ไขกฎหมายสมาคมเพื่อให้เป็นกลุ่มการเมืองด้วยหรือไม่ หรืออาจ แก้ไขกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก วุฒิสภาหรือไม่

ประธานกรรมาธิการให้ความเห็นในมาตรา ๓๐๘ (๑) เป็น “...นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐๗ (๑) มีผลใช้บังคับ...”

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๓๐๘ (๒)

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า อาจจะต้องแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวกับสมาคม หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับกลุ่มการเมือง

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๓๐๘ (๓)

นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์ เลขาธิการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกร่าง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า มาตรา ๓๐๘ (๓) ที่ระบุว่า “ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิก

วุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา...” เนื่องจากได้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจนครบวาระแล้ว ขณะที่ยกเว้นผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาครั้งล่าสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เนื่องจากดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ครบวาระ

กรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีที่ไม่ได้ห้ามผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับการสรรหาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภากลุ่มนี้ดำรงตำแหน่งไม่ครบวาระ

- กลไกการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามการยกร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเน้นความเป็นพหุนิยมมากขึ้น ดังนั้น หากจะยกเว้นผู้ที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะมีการได้มาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ก็ควรจะยกเว้นทั้งหมด หรือหากจะให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ก็ควรจะอนุญาตทั้งหมด

- ควรตัดความในมาตรา ๓๐๘ (๓) ที่ระบุว่า “ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะมีการได้มาเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญ” โดยเห็นด้วยที่จะให้คงเหลือความในมาตรา ๓๐๘ (๓) ที่ระบุว่า “มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) และมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาครั้งล่าสุดตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐”

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า ควรตัดความในมาตรา ๓๐๘ (๓) เป็น “ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา...”

- อาจทำให้เกิดคำถามว่า กรณีสมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการสรรหาทั้งครั้งแรกและครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะอยู่ในกรณีที่ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วยหรือไม่ ดังนั้น ควรจะเลือกที่จะห้ามทั้งหมด หรือจะอนุญาตทั้งหมด

- สนับสนุนการอนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการสรรหาและการเลือกตั้งทั้งครั้งแรกและครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สามารถเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ โดยควรเน้นที่กระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามากกว่าการจำกัดคุณสมบัติ

- สนับสนุนการอนุญาตให้สมาชิกวุฒิสภาที่ได้รับการสรรหาและการเลือกตั้งทั้งครั้งแรกและครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สามารถเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ เนื่องจากในการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สร้างกลไกการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภารูปแบบใหม่

ประธานกรรมการกล่าวว่ ควรแก้ไขมาตรา ๓๐๘ (๓) เป็น “ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมิได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกต่อวุฒิสภาของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ตำแหน่งแห่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมิได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกต่อวุฒิสภาของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖” และมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) และมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาครั้งแรกครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐”

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๓๐๘ (๔)

ประธานกรรมการกล่าวว่ ตามมาตรานี้ต้องการให้วุฒิสภาพ้นจากตำแหน่งไม่พร้อมกันเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๐๘ ที่คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

“มาตรา ๓๐๘ ในวาระเริ่มแรกนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๑) ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวัน และดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญนี้ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวัน ทั้งนี้ นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๓๐๗ (๑) มีผลใช้บังคับ โดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ แทนคณะกรรมการดำเนินการจัดการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๖๘

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือกลุ่มการเมืองใดกลุ่มการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคการเมืองเดียวหรือกลุ่มการเมืองเดียวไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่เป็นสมาชิกสมาคมการเมืองซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) ให้สมาคมที่ได้จัดตั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งประสงค์จะเป็นกลุ่มการเมืองตามรัฐธรรมนูญนี้ ไปจดแจ้งการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบและคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้มีสิทธิส่งบุคคลผู้เป็นสมาชิกของกลุ่มการเมืองนั้น เข้าสมัครรับเลือกตั้งได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๓) ห้ามมิให้ผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมิได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกต่อวุฒิสภาของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ตำแหน่งแห่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมิได้รับเลือกตั้งเป็นครั้งแรกต่อวุฒิสภาของวุฒิสภาแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๖” และมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) และมาตรา ๑๒๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาครั้งแรกครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐

(๔) เมื่อครบสามปีนับแต่วันเริ่มต้นสมาชิกภาพ ให้สมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา ๑๒๑ จำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกแต่ละประเภทและแต่ละด้าน พ้นจากสมาชิกภาพโดยการจับสลาก และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ (๕) มาตรา ๑๒๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๒๖ วรรคสอง เกี่ยวกับการห้ามดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินหนึ่งวาระ มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลงตามวรรคหนึ่ง”

มาตรา ๓๐๙

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๐๙ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเมื่อคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้เข้ารับหน้าที่

ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะพร้อมกับคณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ด้วย

มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๒ มาตรา ๑๗๕ และมาตรา ๑๘๕ (๔) (๗) และ (๘) มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในวาระเริ่มแรก มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗๔ มาใช้บังคับกับรัฐมนตรีที่พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

ประธานกรรมาธิการกล่าวว่า ขอให้กรรมาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พิจารณามาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๓๐๙ ให้ละเอียดรอบคอบ และหากไม่มีผู้อภิปรายในมาตรา ๓๐๙ ก็ให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มติของคณะกรรมาธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๑๐

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๑๐ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างให้เป็นไปตามมาตรา ๒๒๙ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๑

บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป แต่ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญให้นำข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในวันก่อนวันประกาศรัฐธรรมนูญนี้มาใช้ไปพลางก่อน จนกว่าจะตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จตามมาตรา ๓๐๗ (๒)

ให้กรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนสิ้นสุดวาระตามวาระที่มีอยู่เดิมในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

ให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำเนินการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างให้เป็นไปตามมาตรา ๒๗๑ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๑

ให้กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระตามวาระที่มีอยู่เดิมในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง และมีให้นำบทบัญญัติที่บัญญัติให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว มาใช้บังคับกับบุคคลดังกล่าวในการแต่งตั้งกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นใหม่เป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้

ให้บุคคลตามมาตรานี้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ต่อไป จนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นใช้บังคับ เว้นแต่บทบัญญัติใดขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้ใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้แทน”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการกล่าวว่ มาตรา ๓๑๐ เป็นบทบัญญัติที่รับรององค์การตามรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคแรกของมาตรา ๓๑๐ ว่า “...ให้ดำเนินการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่างให้เป็นไปตามมาตรา ๒๒๙ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้...” เนื่องจากจะมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่จะพ้นจากตำแหน่งในปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒ คน จากทั้งหมด ๙ คน คือ นายเฉลิมพล เอกอุรุ จะพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๘ และนายสุพจน์ ไข่มุกด์ จะพ้นจากตำแหน่งในวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ ส่วนการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งขององค์การตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ได้แก่ การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสามของมาตรา ๓๑๐ ว่า “ให้กรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนสิ้นสุดวาระตามวาระที่มีอยู่เดิมในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้...” เนื่องจากกรรมการการเลือกตั้งจะครบวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ จำนวนทั้งสิ้น ๕ คน และการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามวรรคสี่ของมาตรา ๓๑๐ ว่า “...ดำเนินการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแทนตำแหน่งที่ว่างให้เป็นไปตามมาตรา ๒๗๑ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มิเหตุให้ต้องสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญนี้...” เนื่องจากจะมีผู้ที่จะครบวาระการดำรงตำแหน่งพร้อมกันในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๕ คน จากทั้งหมด ๙ คน ประกอบด้วย ๑) นายปานเทพ กล้านรงค์ราช ๒) นายประสาธ พงษ์ศิวกภัย ๓) ศาสตราจารย์ภักดี โพธิศิริ ๔) นายวิชา มหาคุณ ๕) นายวิชัย วิวิตเสวี และกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินตามวรรคห้าของมาตรา ๓๑๐ ว่า “ให้กรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระตามวาระที่มีอยู่เดิมในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้...” เนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินมี ๓ คน คือ ๑) นางผาณิต นิตินันท์ประภาส ได้พ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒) นายศรีราชาวงศารยางค์กูร ครบวาระการดำรงตำแหน่งในปี ๒๕๕๙ ๓) พลเอกวิทวัส รชตะนันทน์ ครบวาระการดำรงตำแหน่งในปี ๒๕๖๓ และกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมี ๗ คน จะครบวาระการดำรงตำแหน่งในปี ๒๕๖๐ ส่วนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะครบวาระการดำรงตำแหน่งในปี ๒๕๕๘

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ความในวรรคสองของมาตรานี้กำหนดไว้เพื่อให้บรรดาคดีทั้งหลายที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญก็ให้ศาลรัฐธรรมนูญนำข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ใช้ไปพลางก่อน ความในวรรคสามของมาตรานี้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้และให้

คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนสิ้นสุดวาระ คือ ดำรงตำแหน่งตามวาระเดิมเจ็ดปีตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงหกปีเท่านั้น ความในวรรคห้าของมาตรานี้ได้นำมาบัญญัติเพื่อให้สอดคล้องกับประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๗๑/๒๕๕๗ เรื่อง การสรรหาคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งกำหนดให้มีการสรรหากรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเพียงสามปีแต่ไม่ได้ห้ามบุคคลที่เป็นกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ดังกล่าวเข้ารับการสรรหาใหม่อีกครั้ง เนื่องจากในปี ๒๕๕๔ มีประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) กำหนดให้ยุบกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยมีการยกเลิกความในส่วนที่ว่าด้วยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในพระราชบัญญัติการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เพราะเหตุได้อ้อยคำในวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้าจึงใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน

นายอรรถสิทธิ์ กันมล อนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้ชี้แจงว่า เหตุที่ความในวรรคสามใช้คำว่า “ให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนสิ้นสุดวาระตามวาระที่มีอยู่เดิมในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้” เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมีวาระการดำรงตำแหน่งที่ไม่เท่ากันกับวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ส่วนความในวรรคห้าที่ใช้คำว่า “โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง” เนื่องจากกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้นแต่งตั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติมิได้รับการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๓๑๑

มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๑๑ ให้ดำเนินการควมรวมองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

(๒) ให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

ตามรัฐธรรมนูญนี้ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนส่วนที่ยังขาดอยู่เพื่อให้ครบจำนวนตามมาตรา ๒๗๕ ซึ่งต้องดำเนินการไปพร้อมกับการสรรหาตาม (๒) และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ให้จัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยการรวบรวมสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ส่วนบุคลากรอื่นให้คงดำรงตำแหน่งและให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นตามที่ได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อนจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะมีผลใช้บังคับ

ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จะเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญนี้ มิได้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขความในวรรคแรก เป็นดังนี้ “ให้ดำเนินการรวบรวมองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้” และเสนอให้แก้ไขความในวรรคแรก (๑) เป็นดังนี้ “ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง”

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้แก้ไขความในมาตรานี้โดยให้เพิ่มเติมคำว่า “แห่งชาติ” หลังคำว่า “กรรมการสิทธิมนุษยชน” และหลังคำว่า “สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน” เนื่องจากเป็นชื่อที่ถูกต้อง และขอให้คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาว่าการกำหนดให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิ

มนุษยชนแห่งชาติเป็นรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

- ในส่วนของคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นคณะกรรมการการยังไม่ได้มีการพิจารณาในส่วนของความหลากหลายของคณะกรรมการสรรหา และความในวรรคสุดท้ายที่มีการกำหนดห้ามมิให้ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น ควรจะมีการเพิ่มเติมเรื่องการห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งไว้ในมาตรานี้ด้วยหรือไม่

- การกำหนดให้เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนอาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่และประเด็นที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ เมื่อทั้งสองหน่วยงานมีการควบรวมกันแล้วคือ ปัญหาในการเลือกตำแหน่งประธานของผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

- เสนอให้เปลี่ยนคำว่า “ควบรวม” เป็นคำว่า “ยกระดับ” เพื่อให้มีความชัดเจนว่าการดำเนินการตามมาตรานี้เป็นการยกระดับหน่วยงานทั้งสองไม่ใช่การควบรวม

- ในส่วนของผู้ตรวจการแผ่นดินและบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นมีสถานะเป็นพนักงานของรัฐ แต่ในส่วนของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นจะมีสถานะเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ เมื่อมีการควบรวมหน่วยงานทั้งสองจะมีการเทียบเคียงกันอย่างไรระหว่างความเป็นพนักงานของรัฐกับข้าราชการ โดยเฉพาะการกำหนดให้เลขาธิการผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเลขาธิการผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และหากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นเกิดขึ้นโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนแล้วเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่มีผลใช้บังคับสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นจะสิ้นสุดลงหรือไม่

ประธานกรรมการได้เสนอให้แก้ไขความใน (๔) ดังนี้ “(๔) ให้จัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยการควบรวมสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และให้ เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ส่วนบุคลากรอื่นของทั้งสองหน่วยงานให้คงดำรงตำแหน่งและให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นตามที่ได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อนจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะมีผลใช้บังคับ” โดยในส่วนของรายละเอียดของประเด็นที่จะให้บุคคลใดเป็นเลขาธิการหรือรองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและ

พิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นให้ไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และพิทักษ์สิทธิมนุษยชน และกล่าวว่าในส่วนของประเด็นเรื่องการห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งนั้นควร กำหนดไว้ในมาตรานี้ด้วย ในส่วนของตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนนั้นเมื่อมี การควมรวมกันแล้วก็จะมีการเลือกโดยผู้ตรวจการแผ่นดินและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งวิธีการก็ จะมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิ มนุษยชน รวมทั้งกำหนดให้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ด้วย และกล่าวว่าคำว่า “ควมรวม” นั้นเป็นภาษา กฎหมาย แต่คำว่า “ยกระดับ” เป็นภาษาพูดที่ใช้ในการอธิบายความจริงเห็นว่าควรคงคำว่า “ควมรวม” ไว้ และเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับใหม่มีผลใช้บังคับไม่ว่ากรณีใดก็ตามโดยหลักสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์ สิทธิมนุษยชนก็ย่อมสิ้นสุดลง แต่ท้ายที่สุดก็จะมีการตั้งขึ้นใหม่

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความใน (๔) ประเด็นเรื่องบุคลากรของทั้งสองหน่วยงานนั้นไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ในมาตรานี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติจะมีการดำเนินการให้บุคลากรในหน่วยงานนั้น ๆ ไปดำรงตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าเดิม อยู่แล้ว

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ความใน (๔) นั้นจะกำหนดให้บุคลากรของทั้งสองหน่วยงานดำรง ตำแหน่งเดิมต่อไปจนกว่าจะมีการกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

นายอรรถสิทธิ์ กันมล อนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้ชี้แจงว่า เนื่องจาก เจ้าหน้าที่ของทั้งสองหน่วยงานมีสถานะที่แตกต่างกัน โดยในส่วนบุคคลของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นพนักงาน แต่บุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นข้าราชการจึงจำเป็นต้อง มีบทเฉพาะกาลกำหนดให้คงสถานะเดิมก่อนจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะมีผลใช้บังคับ โดยการกำหนดสถานะของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอว่าในการสรรหาบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์ สิทธิมนุษยชนนั้นควรทำการสรรหาใหม่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเนื่องจากเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้นมีสถานะที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนควรมีการเปิดโอกาส ให้ภาคเอกชน หรือผู้บริหารองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและ พิทักษ์สิทธิมนุษยชนด้วย เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนนั้นจะมีความถนัดในงานด้านสิทธิมนุษยชน ค่อนข้างมาก รวมทั้งทำให้เกิดความหลากหลายในหน่วยงานด้วย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า กรรมการที่มีความสนใจในองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนควรร่วมกันพิจารณากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนเพื่อออกแบบให้มีความเหมาะสม และโดยส่วนตัวเห็นว่าบุคลากรในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนไม่ควรเป็นข้าราชการเนื่องจากการทำงานอาจไม่มีประสิทธิภาพและทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในวรรคสุดท้ายนั้นหมายรวมถึงผู้เคยดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ความในวรรคสุดท้ายนั้นหมายความว่า ความรวมถึงเคยดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วย

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๑๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา ๓๑๑ ให้ดำเนินการควมรวบรวมองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดวาระ โดยให้เริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง

(๒) ให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้ดำเนินการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนส่วนที่ยังขาดอยู่เพื่อให้ครบจำนวนตามมาตรา ๒๗๕ ซึ่งต้องดำเนินการไปพร้อมกับการสรรหาตาม (๒) และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ให้จัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนโดยการควมรวมสำนักงาน

ผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้ ~~เสขวิชิตพรสวรรค์พรผู้ตรวจการแผ่นดิน~~ ~~เป็นเสขวิชิตพรสวรรค์พรผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน~~ และให้ ~~เสขวิชิตพรสวรรค์พร~~ ~~คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเป็นรองเสขวิชิตพรสวรรค์พรผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน~~ ~~ส่วนบุคคลากรอื่น~~ ~~ของทั้งสองหน่วยงาน~~ ให้คงดำรงตำแหน่งและให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นตามที่ได้รับอยู่เดิม
ไปพลางก่อนจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะมีผลใช้บังคับ

ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จะเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนี้ มิได้

ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้ มิได้”

มาตรา ๓๑๒

มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๑๒ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้ง่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๗ มาใช้บังคับกับการพิจารณาดำเนินการเพื่อแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการพลเรือน หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง จนกว่าการตรากฎหมายตามมาตรา ๒๐๗ และการแต่งตั้งคณะกรรมการตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๑ วรรคสอง ที่กำหนดให้ต้องจัดทำงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายประจำปี มาใช้บังคับกับการจัดทำงบประมาณแผ่นดินสำหรับปีงบประมาณที่ถัดจากปีงบประมาณที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา และประธานศาลปกครองสูงสุดอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และมีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๘ วรรคหก มาใช้บังคับกับข้าราชการอัยการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ประเด็นการจัดตั้งคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนนั้น โดยส่วนตัวเห็นว่ามีควมจำเป็นที่จะต้องดำเนินการยกเร่งให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามความในมาตรา ๓๐๗ (๓) เพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญนี้ทำให้เกิดการปฏิรูปในระบบราชการ

- เสนอให้คณะกรรมการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๓ เพื่อให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนโดยการตั้งคณะ

อนุกรรมการโดยมีการเชิญผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมาร่วมเป็นคณะอนุกรรมการด้วยเพื่อพิจารณาแก้ไขกฎหมายดังกล่าวซึ่งจะทำให้เกิดความรวดเร็ว และในประเด็นดังกล่าวไม่ควรให้มีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตามระบบปกติเนื่องจากใช้เวลานานในการดำเนินการ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้กล่าวว่า หากคณะกรรมการเห็นว่าประเด็นเรื่องการตั้งคณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนนั้นเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นการทำให้กลไกตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนี้บรรลุผล ก็อาจกำหนดเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๓๑๓ ว่าการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ต้องมีการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นไม่ขัดข้องแต่กังวลว่าหากมีการเพิ่มเติมประเด็นดังกล่าวไว้ก็จะเข้ากรณีตามมาตรา ๓๐๗ (๓) ที่จะต้องมีการดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ซึ่งอาจเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไปเนื่องจากคณะกรรมการต้องพิจารณากฎหมายหลายฉบับ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้นน่าจะเสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน เนื่องจากแก้ไขดังกล่าวไม่ได้เป็นประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อน

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้กล่าวว่า หากคณะกรรมการไม่ขัดข้องก็ให้เพิ่มเติมความในมาตรา ๓๑๓ กำหนดว่าให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายในระยะเวลาที่กำหนด และกล่าวว่าความในมาตรา ๒๐๑ นั้น เป็นบทบัญญัติที่กำหนดว่าร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีและพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมต้องมีการแสดงงบประมาณสองขา คือ มีทั้งงบประมาณรายรับและรายจ่าย และมีการกำหนดเรื่องการจัดสรรงบประมาณตามภารกิจของหน่วยงานและตามพื้นที่ โดยในวรรคสองของมาตราดังกล่าวกำหนดว่างบประมาณสองขาและการจัดสรรงบประมาณตามภารกิจของหน่วยงาน และตามพื้นที่ นั้นให้ เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นจึงได้นำประเด็นดังกล่าวมากำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล เนื่องจากเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่จะการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดทางงบประมาณจากเดิมที่เป็นการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพียงอย่างเดียว รวมทั้งไม่ได้มีเรื่องของการเน้นงบประมาณตามพื้นที่ และเมื่อมีหลักการใหม่นี้ขึ้นมาตามรัฐธรรมนูญนี้ก็ไม่ควรทอดเวลาในการบังคับใช้ให้นานเกินไป ไม่เช่นนั้นหลักการสำคัญนี้จะไม่บังเกิดผล แต่ถ้ากำหนดให้ดำเนินการทันทีเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ก็จะทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันทีจึงมีการกำหนดไว้ในมาตรานี้ว่าหลักการดังกล่าวให้ใช้ในปีงบประมาณถัดจากปีที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับซึ่งก็คือปีงบประมาณ ๒๕๖๑ และกล่าวว่าความในวรรคแรกของมาตรา ๒๒๖ นั้นเป็นการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของประธานศาลฎีกา และประธานศาลปกครองสูงสุด ความในวรรค

สองของมาตรา ๒๒๖ และความในวรรคหกของมาตรา ๒๒๘ นั้นเป็นการกำหนดเรื่องการเกษียณอายุราชการของผู้พิพากษา ตุลาการ และข้าราชการอัยการเมื่อมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่อาจารย์ราชการต่อไปได้จนมีอายุเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรตัดความใน (๓) ออกทั้งหมด เพราะเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับก็ควรให้มีการบังคับใช้ความในมาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๘ ทันทีไม่ควรทอดเวลาออกไปอีกปีหนึ่ง เพื่อให้เห็นภาพของการปฏิรูปที่ชัดเจน รวมทั้งขณะที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาในประเด็นของมาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๘ ก็ไม่ได้มีการพิจารณาในประเด็นการทอดเวลาในการบังคับใช้มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๘ และกรณีดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายรองรับแต่ประการใดจึงสามารถมีผลใช้บังคับได้ทันที

นางกาญจนารัตน์ สิวโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้ชี้แจงว่า มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๘ นั้นเป็นการทำให้ผู้พิพากษา ตุลาการ และข้าราชการอัยการเสียสิทธิ คณะกรรมาธิการจึงควรพิจารณาให้มีความชัดเจน รวมทั้งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ไม่ได้มีการพิจารณาในขั้นตอนการพิจารณายกร่างของคณะกรรมการยกร่างฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นจึงได้เสนอความใน (๓) มาเพื่อให้เกิดเป็นประเด็นในการพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อให้มีการอภิปรายของคณะกรรมการให้เกิดความชัดเจน โดยหากคณะกรรมการไม่เห็นด้วยกับความใน (๓) ก็สามารถเสนอให้ตัดความใน (๓) ออกทั้งหมดได้

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ความในมาตรา ๒๒๖ และ ๒๒๘ สามารถบังคับใช้ได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายมารองรับ และไม่ควรทอดเวลาในการบังคับใช้ไว้ในมาตรานี้ จึงควรตัดความใน (๓) ออกทั้งหมด

- บุคคลที่ทำหน้าที่ในทางบริหารควรมีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ในส่วนของข้าราชการตำแหน่งในทางวิชาการนั้นอาจกำหนดอายุไม่เกินแปดสิบปีบริบูรณ์ก็ได้

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๓๑๒ ที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา ๓๑๒ ในวาระเริ่มแรก มีให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับกรณีต่าง ๆ ภายใต้งื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๗ มาใช้บังคับกับการพิจารณาดำเนินการเพื่อแต่งตั้งหรือย้ายข้าราชการพลเรือน หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง จนกว่าการตรากฎหมายตามมาตรา ๒๐๗ และการแต่งตั้งคณะกรรมการตามกฎหมายดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๑ วรรคสอง ที่กำหนดให้ต้องจัดทำงบประมาณรายรับและงบประมาณรายจ่ายประจำปี มาใช้บังคับกับการจัดทำงบประมาณแผ่นดินสำหรับปีงบประมาณที่ถัดจาก

ปีงบประมาณที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับผู้ที่ซึ่งดำรงตำแหน่งประชาชนคนสุดท้าย และประชาชนคนสุดท้ายคนสุดท้ายอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๖ วรรคสอง มาใช้บังคับกับผู้ที่พิพาทหรือตุลาการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และมิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๓๑๓

รอกการพิจารณา

“มาตรา ๓๑๓ ในวาระเริ่มแรก ให้ดำเนินการต่างๆ ดังต่อไปนี้ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

(๑) ให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการประเมินผลแห่งชาติตามมาตรา ๗๗ ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๒) ให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับสมัชชาพลเมืองตามมาตรา ๒๑๕ วรรคสามและวรรคสี่ กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรบริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๒๑๖ (๒) และกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินการแต่งตั้งข้าราชการส่วนท้องถิ่นโดยระบบคุณธรรมในแต่ละจังหวัดตามมาตรา ๒๑๖

(๓) ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์กรบริหารงานบุคคลของผู้พิพากษาหรือตุลาการตามมาตรา ๒๒๕ รวมทั้งสิทธิในการอุทธรณ์การลงโทษทางวินัยตามมาตรา ๒๑๙ วรรคห้า ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๔) ให้ออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีตามมาตรา ๒๔๑ (๑) และ (๒) ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภามาตรา ๓๐๗ ใช้บังคับ

(๕) ให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับคดีวินัยการคลังและการงบประมาณตามมาตรา ๒๔๔ วรรคสอง ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๖) ให้ตรากฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติตามมาตรา ๒๗๙ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างมาตรา ๓๑๓ โดยพิจารณาเรียงลำดับตามอนุมาตรา สรุปสาระสำคัญได้

ดังนี้

ประเด็นการพิจารณาใน (๑) (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาใน (๒) (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาใน (๓) (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาใน (๔)

นางกาญจนารัตน์ สีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่าง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า คดีตามร่างมาตรา ๒๔๑ (๑) และ (๒) หมายถึงคดีเลือกตั้ง ซึ่งเดิม จะต้องฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการบัญญัติให้ฟ้องคดีเลือกตั้งต่อศาลอุทธรณ์ ดังนั้น จึงต้องมีการไปออกกระเบียบตาม (๔) เพื่อรองรับคดี ประเภทดังกล่าว

ประเด็นการพิจารณาใน (๕)

นางกาญจนารัตน์ สีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่าง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า เหตุที่มีการบัญญัติให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการคลังและการงบประมาณ เนื่องจากในร่างมาตรา ๒๔๔ วรรคสอง กำหนดให้คดีวินัยการคลังและการงบประมาณให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองแผนกคดีวินัยการคลังและการงบประมาณ ซึ่งเป็นประเภทคดีใหม่ ดังนั้น การฟ้องคดี จะต้องมีการขบวนการขั้นตอนอื่นต่างหากแตกต่างจากการดำเนินคดีปกครองทั่วไป ดังนั้น จึงต้องเร่งให้มีกฎหมายเกี่ยวกับคดีวินัยการคลังและการงบประมาณเพื่อให้ศาลมีกฎหมายเพื่อรองรับคดีดังกล่าวได้

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดจึงกำหนดระยะเวลาไว้ ๑๘๐ วัน เนื่องจากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะสิ้นสภาพภายใน ๑๕๐ วันนับแต่รัฐธรรมนูญประกาศใช้ ดังนั้น ผู้ยกร่างกฎหมายตามมาตรา ๓๑๓ (๕) มิใช่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญและเหตุใดจึงไม่บัญญัติระยะเวลาให้สอดคล้องกันกับอายุของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ

ต่อประเด็นดังกล่าว นางกาญจนารัตน์ สีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า เนื่องจากร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) ได้บัญญัติเป็นการเปิดกว้าง โดยบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไว้ว่า หากเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับเรื่องใดมีความสำคัญและจะทำให้กลไกเป็นไปตามรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญสามารถยกร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้วเสนอต่อ สนช. ได้ โดยถือว่าเป็นกรณีของร่าง ๓๐๗ (๓)

สาเหตุที่กำหนดระยะเวลาไว้ ๑๘๐ วัน เนื่องจากเมื่อรัฐธรรมนูญประกาศใช้กฎหมายที่จะต้องตราให้แล้วเสร็จเป็นจำนวนมาก อาจจะดำเนินการยกร่างกฎหมายไม่ทันตามที่บัญญัติไว้ ซึ่งมีกฎหมายบางประเภทตามร่างมาตรา ๓๐๗ มีบทบังคับไว้ว่า หาก สนช. ยังพิจารณาร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไม่แล้วเสร็จให้ถือว่าเห็นชอบตามร่างที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเสนอ แต่มีกฎหมายบางประเภทจะต้องเป็นไปตามกลไกปกติ คือ การพิจารณาโดยสภาหากพิจารณาไม่แล้วเสร็จก็ถือว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวตกไป

- มีกรรมวิธีการตั้งข้อสังเกตว่า การตรากฎหมาย หมายถึง กระบวนการตราทั้งหมดจนประกาศใช้เป็นกฎหมาย

- มีกรรมวิธีการสอบถามว่า ในกรณีที่กระบวนการตรากฎหมายเสร็จไม่ทันภายในกำหนดระยะเวลาตามร่างมาตรา ๓๑๓ คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะมีความรับผิดชอบหรือไม่

ต่อประเด็นนี้ นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า การพิจารณาความรับผิดชอบว่าเป็นของผู้ใดนั้น จะต้องพิจารณาว่า กระบวนการตราในขั้นตอนใดเป็นเหตุให้การตรากฎหมายไม่แล้วเสร็จทันตามกำหนดระยะเวลา เช่น หากเป็นการกฎหมายตามร่างมาตรา ๓๐๗ (๑) หากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถยกร่างให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาก็ถือว่าคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญย่อมเป็นผู้ต้องรับผิดชอบ แต่หากกระบวนการตรากฎหมายยังค้างการพิจารณาอยู่ที่ สนช. โดยไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ความรับผิดชอบก็ตกอยู่กับ สนช. แม้กฎหมายฉบับดังกล่าวจะประกาศใช้ไปแล้วก็ตาม ความรับผิดชอบก็ยังคงอยู่

- มีกรรมวิธีการสอบถามว่า เหตุใดตามร่างมาตรา ๓๑๓ จึงกำหนดระยะเวลาในแต่ละอนุมาตราไม่เท่ากัน

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า เหตุที่มีการกำหนดระยะเวลาของแต่ละอนุมาตราไม่เท่ากัน เนื่องจากกฎหมายแต่ละอนุมาตรามีความสำคัญต่างกัน จึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาที่แตกต่างกัน ประกอบกับจะต้องพิจารณาถึงขั้นตอน กระบวนการ ความยากง่ายของกฎหมายแต่ละเรื่องซึ่งมีความแตกต่างกัน

ประเด็นการพิจารณาใน (๖)

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า เหตุที่มีการเสนอให้ตรากฎหมายว่าด้วยการเสริมสร้างความปรองดองให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน เนื่องจากกระบวนการปรองดองมีความสำคัญและหากรัฐธรรมนูญประกาศใช้ กระบวนการเรื่องการปรองดองควรเริ่มทันที แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดระยะเวลาไว้ ๙๐ วันนั้น ในทางปฏิบัติน่าจะเป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสม

สำหรับร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นบทบัญญัติกำหนดให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๕๙ มีทั้งสิ้น ๑๑ ฉบับ คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะรัฐมนตรี กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญและวิธีพิจารณาคดีศาลรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ

แผ่นดินและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการคลังและการงบประมาณภาครัฐ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๒ ที่เพิ่มมา คือ กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปและการปรองดอง ซึ่งจะมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศและการสร้างความปรองดอง และในร่างมาตรา ๓๑๓ (๖) ยังให้มีพระราชบัญญัติเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติอีกด้วย ซึ่งในกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ นี้ ยังไม่มีข้อแน่ชัดว่าจะนำเรื่องการปฏิรูปและการปรองดองมาบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันหรือไม่ และจะมีลำดับศักดิ์ถึงขนาดเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประเด็นการตรากฎหมายตามร่างมาตรา ๓๑๓ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ในการยกร่างหรือไม่

มีกรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- ความรับผิดชอบของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะอยู่ในการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๓๐๗ (๑) (๒) และ (๓) ซึ่งจะมีปัญหาในกรณีของ (๓) เท่านั้นว่าจะมีกฎหมายอะไรบ้าง ซึ่งก็เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญที่จะกำหนดว่ามีกฎหมายใดบ้าง

- การให้มีกฎหมายต่างๆ ตามร่างมาตรา ๓๑๓ (๑) – (๖) นั้น เป็นเพียงการบัญญัติกรอบระยะเวลาให้เร่งรัดให้มีกฎหมายดังกล่าว โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องไปดำเนินการตรากฎหมายให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เว้นแต่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า กฎหมายเรื่องใดๆ มีความสำคัญก็สามารถนำกฎหมายเรื่องนั้นๆ ที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๑๓ ไปกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) ได้

- กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปซึ่งได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๕๙ (๑๒) แต่ชื่อของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปและการปรองดองฉบับดังกล่าว อาจมีชื่อและเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกับชื่อกฎหมายในร่างมาตรา ๓๑๓ (๖) โดยให้มีกฎหมายเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติอีก ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวอาจเป็นการบัญญัติกฎหมายซ้ำซ้อนกัน

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า กฎหมายตามร่างมาตรา ๓๑๓ อาจเป็นกฎหมายที่คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าสำคัญตามร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) ดังนั้น ทั้ง ๒ มาตรา อาจเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ซ้ำซ้อนกัน

ต่อประเด็นดังกล่าว นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า ในประเด็นดังกล่าวยังไม่ได้รับทราบข้อมูลว่า นอกจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๑๒ ฉบับ ยังมีกฎหมายอื่นๆ อีกหรือไม่ที่มีความสำคัญและต้องให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้ร่างเอง ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นจึงได้ยกร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) ไว้ เพื่อเป็นการเปิดกว้างให้เป็นดุลยพินิจของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในเบื้องต้นฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๑๓ ซึ่งหากคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไม่ดำเนินการตรากฎหมายตามร่างมาตรา ๓๑๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ดำเนินการตรากฎหมายดังกล่าว ดังนั้น หากที่ประชุมเห็นว่ากฎหมายเรื่องใดเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็น

ผู้ดำเนินการตราก็จะต้องตัดอนุมาตราดังกล่าวในร่างมาตรา ๓๑๓ ออก โดยนำกฎหมายในเรื่องดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๐๗ (๓)

- มีกรรมวิธีการตั้งข้อสังเกตเรื่องลำดับศักดิ์ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปฏิรูปและปรองดองตามร่างมาตรา ๑๕๙ (๑๒) กับกฎหมายเสริมสร้างความปรองดองแห่งชาติตามร่างมาตรา ๓๑๓ (๖) ซึ่งเป็นลำดับศักดิ์กฎหมายในชั้นพระราชบัญญัติ จึงเห็นได้ว่ากฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ มีลำดับศักดิ์กฎหมายที่ต่างกัน แม้ผลในการบังคับใช้จะมีสภาพบังคับเหมือนกันก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องการปฏิรูปและเรื่องเสริมสร้างความปรองดองมีความสำคัญด้วยกันทั้ง ๒ เรื่อง ดังนั้น จึงควรบัญญัติทั้ง ๒ เรื่องให้มีลำดับศักดิ์ของกฎหมายอยู่ในลำดับเดียวกัน

- เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๑๓ (๑) - (๖) มิได้มีการบัญญัติบังคับให้คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการให้มีกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น เห็นควรให้มีการกำหนดให้ชัดเจนหรือไม่ว่ากฎหมายฉบับใดบ้างให้คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการตราเพื่อให้ปรากฏเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญนี้

ต่อประเด็นดังกล่าว นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่า ในร่างมาตรา ๓๑๓ (๑) - (๖) เป็นเพียงตัวอย่างของกฎหมายที่สำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องไปเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ดังนั้น หากที่ประชุมเห็นว่า กฎหมายเรื่องใดสำคัญก็มีวิธีแก้ไขในการร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) คือแก้ไขโดยการเพิ่มความใน ๓๐๗ (๓) ด้วยการระบุชื่อกฎหมายในเรื่องนั้นไว้ใน (๓) ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่ากฎหมายเรื่องใดบ้างคณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญต้องดำเนินการยกเว้นเอง แต่จะมีข้อเสีย คือ หากคณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญพบกฎหมายที่มีความสำคัญ แต่ไม่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๓๐๗ (๓) ก็ไม่สามารถจะดำเนินการยกเว้นเองได้

- การยกเว้นกฎหมายตามร่างมาตรา ๓๑๓ เมื่อพิจารณาในเนื้อหาของกฎหมายในอนุมาตราต่างๆ แล้ว คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินการยกเว้นได้ เช่น การให้มีกฎหมายตาม (๔) ซึ่งเป็นเรื่องการอกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีตามมาตรา ๒๔๑ (๑) และ (๒) หรือกฎหมายเกี่ยวกับองค์กรบริหารท้องถิ่น ดังนั้น ในการให้มีกฎหมายดังกล่าวควรให้ผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นเป็นผู้ดำเนินการยกเว้นจึงไม่ควรบัญญัติว่าการให้มีกฎหมายตามร่างมาตรา ๓๑๓ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานหรือองค์กรใดที่มีหน้าที่ดำเนินการให้มีกฎหมายตาม (๑) - (๖)

- เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๑๓ ในแต่ละอนุมาตราแล้วเห็นว่า มีกฎหมายที่มีความสำคัญใน (๑) (๒) (๕) และ (๖) ควรให้คณะกรรมการการยกเว้นรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการยกเว้นเอง ดังนั้น ควรนำชื่อกฎหมายในอนุมาตราดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๐๗ (๓)

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น เห็นว่า ร่างมาตรา ๓๑๓ ยังมีกฎหมายที่มีความสำคัญอีกหนึ่งฉบับคือกฎหมายตามร่างมาตรา ๒๒๒ เป็นเรื่องการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ดังนั้น จึงควรบัญญัติ

เรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการให้มีกฎหมายดังกล่าวไว้ในร่างมาตรา ๓๑๓ ด้วย ความที่เสนอเป็นดังนี้ “ให้ตรากฎหมายเกี่ยวกับการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามมาตรา ๒๒๒ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

- มีกรรมาธิการเสนอให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการทำหนังสือสัญญาตามร่างมาตรา ๑๙๖ ไว้ในร่างมาตรา ๓๑๓

ท้ายที่สุด ที่ประชุมคณะกรรมการเห็นควรให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๑๓ ไว้ก่อน เนื่องจากร่างมาตรา ๓๑๓ มีความเกี่ยวข้องกับร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) ในกรณีที่ที่ประชุมคณะกรรมการเห็นว่ากฎหมายในอนุมาตราใดของร่างมาตรา ๓๑๓ มีความสำคัญก็ต้องตัดอนุมาตรานั้นออก เพื่อให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการยกร่างเอง ตามร่างมาตรา ๓๐๗ (๓) โดยคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญจะมีบัญชีชื่อกฎหมายไว้เอง โดยไม่ต้องบัญญัติชื่อกฎหมายไว้ในมาตรา ๓๐๗ (๓)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๓๑๓ ไว้ก่อน

มาตรา ๓๑๔

มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๑๔ บรรดาบทกฎหมายใดที่มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นและคณะรัฐมนตรีดำเนินการตราหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้นให้แล้วเสร็จภายในสี่ปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๓๑๔ เป็นบทเฉพาะกาลในลักษณะที่เป็นบทบังคับให้ผู้รักษาการหรือรัฐมนตรีที่เห็นว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญให้ดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน ๔ ปี ในกรณีที่มีได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาให้มีกฎหมายอื่นนอกจากที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนด

- มีกรรมาธิการแสดงความเห็นว่า การกำหนดระยะเวลา ๔ ปี นั้น เป็นการกำหนดระยะเวลาที่นานเกินไป

ต่อประเด็นดังกล่าว นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ เลขานุการกรรมาธิการ ในฐานะประธานอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น ได้ชี้แจงว่า เป็นการคำนึงถึงหน่วยงานที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากกระบวนการที่จะทำให้เป็นกฎหมายที่จะบังคับใช้ได้

ต้องใช้ระยะเวลาหากต้องใช้กระบวนการตามกฎหมายตามปกติ ประกอบกับในช่วงแรกจะมีกฎหมายเป็นจำนวนมากเสนอต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญนี้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อที่ประชุมเห็นว่าระยะเวลา ๔ ปีเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป ก็ให้มีการปรับลดระยะเวลาเป็น ๒ ปี

ท้ายที่สุด ที่ประชุมเห็นควรให้มีการแก้ไขระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๓๑๔ จาก ๔ ปี เป็น ๒ ปี

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๓๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๑๔ บรรดาบทกฎหมายใดที่มีเนื้อหาขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นและคณะรัฐมนตรีดำเนินการตราหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้นให้แล้วเสร็จภายในสี่สองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันศุกร์ที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๘ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการ

นางสาววรินทร์ทรุ ภิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นवलสง

นิติกรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๒

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์